

FEDERALISME FISCAL: ESTATS MÉS PROPERA A LA REALITAT

Milà, 1 de desembre de 2009

1. INTRODUCCIÓ I CONCEPTE DE FEDERALISME FISCAL

El federalisme fiscal és la distribució entre els diferents nivells de govern de les competències, les responsabilitats i els recursos en matèria d'ingressos, despeses i endeutament públic.

Aquesta distribució admet nombroses possibilitats: major o menor grau de descentralització, models simètrics i asimètrics, criteris de redistribució territorial, etcètera. Hi ha tantes variables que no trobarem dos exemples pràctics de federalisme fiscal que siguin iguals.

Cada realitat demana un model propi. No serveix que un país fotocopiï el model d'un altre. Se'n poden agafar fonaments i aprofitar-ne experiències per decidir què cal fer i què no cal fer, però és bàsic que sempre siguem conscients que cada estat té el seu propi context econòmic, territorial, històric, polític, geogràfic i demogràfic. En definitiva, cal no perdre mai de vista que la idea s'ha d'adaptar a cada realitat. En coherència amb això, confio que aquesta conferència els sigui profitosa i en puguin extreure conclusions per a altres processos, com el que segueixen Itàlia i les seves regions. En aquesta conferència exposaré algunes qüestions que la Conferència d'Assemblees Legislatives Regionals Europees, la CALRE, ha treballat, explicaré els criteris bàsics del model de relació entre Catalunya i l'Estat espanyol i remarcaré que, el segle XXI, el federalisme fiscal és una idea lògica lligada a la necessitat d'apropar els estats a les realitats plurals del seu territori i a la seva ciutadania.

2. CONSIDERACIONS AMB RELACIÓ A LA CALRE

Els darrers tres anys la CALRE ha fet del federalisme fiscal un dels seus focus d'atenció, un fet lògic tenint en compte la importància que té aquest tema per als governs d'àmbit subestatal i la relació directa entre el federalisme fiscal i la qualitat de la descentralització d'un país. A més, també hem de tenir en compte que hi ha altres derivades, altres conseqüències lligades al federalisme fiscal, com ara l'eficiència administrativa o el progrés econòmic.

Liderat pel Consell Regional del Vèneto, el grup de treball de la CALRE sobre federalisme fiscal ha elaborat successius i valuosos informes, "Venècia", "Horta", "Linz", "Bilbao" i, més recentment, "Innsbruck", amb els quals ha contribuït a perfilar l'estat de la qüestió en el marc de les regions europees amb competències legislatives.

Les diferents realitats de cada país han impedit consensuar alguns aspectes concrets en les declaracions finals de les assemblees plenàries de la CALRE. Però el treball impulsat pel Consell Regional del Vèneto ha permès visualitzar la perspectiva regional dels processos de federalització fiscal que es viuen a l'interior de la Unió Europea.

El més important, però, és que posar en comú les situacions de cada país ha ajudat a fer entendre que les tensions que vivia cada estat a causa d'aquesta qüestió no eren simples disputes entre regions o, com succeeix a l'Estat espanyol, un conflicte de voluntats nacionals, com el que impregna les relacions entre Catalunya i Espanya. Així, la demanda que els estats es descentralitzin fiscalment i financerament és una tendència creixent que respon a la necessitat d'adaptar el poder centralitzat als nous temps, perquè les administracions han d'actuar amb més agilitat i proximitat i assumir responsabilitats.

La posada en comú dels casos de cada país també ha ajudat a fer entendre que la descentralització no és cap via per a la creació de desigualtats entre territoris, sinó que, al contrari, és necessària per al progrés comú.

En aquest sentit, l'informe "Innsbruck", presentat el mes passat, remarca la idea, ja plantejada a l'informe "Bilbao", que el federalisme fiscal, amb la descentralització del poder de decisió a favor dels governs subestats, pot millorar l'aplicació del principi de subsidiarietat, la gestió de la despesa pública i l'eficiència administrativa, i també estimular el desenvolupament econòmic i el benestar social d'un país, una tesi sustentada no solament en l'anàlisi de la lògica administrativa, sinó també en les dades, i concretament en un detallat estudi elaborat per l'institut BAK Basel Economics.

Aquest estudi mostra l'impacte positiu de la descentralització en el desenvolupament econòmic dels països i les regions en termes d'eficiència. L'anàlisi empírica mostra la relació que com més gran és la descentralització més gran és el creixement econòmic, i posa l'accent en el que defineix com a "qualitat de la descentralització financera", és a dir, el grau de competències sobre la fiscalitat, el grau de descentralització de la fiscalitat.

En conclusió, l'estudi suggereix, per al desenvolupament econòmic dels estats, més influència de les regions sobre el poder estatal, més independència de les regions respecte al poder estatal i més competències fiscals i recursos per a les regions.

3. MODEL ACTUAL CATALUNYA-ESPANYA

3.1 Context: el doble model de finançament per a les comunitats autònomes i les balances fiscals

A l'Estat espanyol, descentralitzat administrativament i políticament a escala regional en comunitats autònomes, hi conviuen dos sistemes fiscals:

- El règim foral, que s'aplica a Euskadi i Navarra.
- El règim comú, que regula la resta de comunitats autònomes.

En el règim foral d'Euskadi i Navarra el Govern regional és l'Administració competent pel que fa al disseny, la recaptació i la gestió de tots els impostos bàsics del sistema fiscal i transfereix al Govern central una part del que ha recaptat per contribuir al finançament de les despeses de l'Estat.

Aquest sistema ha proporcionat a les regions que en gaudeixen un elevat grau d'autonomia política, que han sabut traduir en nivells elevats de creixement econòmic i una alta qualitat dels serveis públics.

És un sistema, doncs, amb una alta capacitat normativa fiscal i amb autonomia política i financera que ha permès a aquestes regions disposar d'un volum de recursos per habitant molt superior al de les comunitats autònomes de règim comú, fet que explica la paradoxa que tot i ser governades per partits conservadors les comunitats amb règim foral van poder introduir, els anys vuitanta i noranta, polítiques socials avançades amb relació a les de la resta de regions.

Així mateix, en l'actual context de crisi, i segons les darreres dades de l'octubre, són dues de les tres regions amb menys atur, molt per sota de la mitjana espanyola. Així, la taxa d'atur a Espanya és del 17,93 per cent; a Navarra, del 10,39 per cent, i a Euskadi de l'11,55 per cent.

Per contra, el sistema de la resta de comunitats autònomes, el règim comú en què es troba Catalunya, és de caràcter centralista, tot i que amb el pas dels anys, i gràcies a les reivindicacions i pressions polítiques, ha anat introduint avenços de tipus federal. A partir dels anys noranta, quan els governs de l'Estat van començar a necessitar el suport de partits d'àmbit no estatal, es va obrir una etapa de més descentralització, no solament competencial, sinó també financera.

Així, del pagament dels serveis traspassats segons una valoració de costos a la baixa i sense suficiència financera es va passar a la introducció del concepte de coresponsabilitat fiscal, la capacitat de decidir no solament sobre la provisió de béns de serveis públics, sinó també sobre la composició dels ingressos públics, i més concretament els ingressos fiscals.

De fet, la necessitat que els governs centrals tenien de suports de partits d'àmbit no estatal és també la clau de la reforma del 2009, que té la seva base en l'Estatut d'autonomia de Catalunya, aprovat per les Corts de l'Estat i validat en referèndum per la ciutadania catalana el 2006.

No vull deixar d'assenyalar que, tot i que l'Estatut és una llei de l'Estat que fixava el termini d'un any per al canvi de model de finançament, el Govern central va incomplir aquesta exigència estatutària durant tres anys, tres anys de tensions per l'incompliment d'una llei orgànica de l'Estat per part de l'Estat mateix.

Enmig d'aquest llarg període d'incompliment, el Govern central sí que va complir una exigència llargament reivindicada des de Catalunya: va fer públiques les balances fiscals de les regions, xifres que l'Estat havia amagat durant anys i que posaven de manifest la ineficàcia, la injustícia i l'opacitat de l'anterior model de finançament autonòmic.

Tot i que rebaixava la xifra que havia publicat un grup d'experts de reconegut prestigi a petició del Govern català i que situava el dèficit fiscal de Catalunya –crec

que aquí en diuen “residu fiscal” – entre el 9 i el 10 per cent del seu PIB, aquell 8,7 per cent acceptat oficialment per l’Estat era igualment suficient per situar en un pla de realitats i no de suposicions els efectes perversos del model de finançament llavors vigent. Val a dir que alguns càlculs sobre l’any 2002 situaven aquell dèficit a l’entorn del 7 per cent.

La deriva del model, que augmentava progressivament les desigualtats financeres territorials, era insostenible.

Per fer-se’n una idea, aquell 8,7 per cent de “solidaritat” imposada a Catalunya l’any 2005 significava 14.800 milions d’euros, cosa que equivalia a dues terceres parts del pressupost del Govern català per a aquell any.

Aquest sistema de finançament, combinat amb un baix volum d’inversions de l’Estat a Catalunya i una creixent demanda de despeses públiques com a conseqüència dels canvis que vivia la societat catalana, ofegava les finances del Govern català, limitava la competitivitat de les empreses catalanes i perjudicava la ciutadania catalana, que cada cop aportava més a l’Estat i en rebia menys.

Els recursos per habitant dels catalans havien passat de ser un 3 per cent inferiors als de la mitjana espanyola a ser-ho un 6 per cent.

Si el sentit del model centralista era reduir desigualtats i corregir els desequilibris territorials, era evident que fracassava en els objectius, ja que perpetuava el desequilibri territorial.

Finalment, com deia, després de tres anys de negociacions en què el Govern espanyol pretenia reduir el que ell mateix havia pactat i havia aprovat a les Corts de l’Estat, es va arribar a un acord amb el Govern de Catalunya, un acord tractat en paral·lel amb la resta de comunitats autònomes per tal d’estendre’l a la resta de regions mitjançant la LOFCA.

L'acord s'allunya del que va aprovar el Parlament de Catalunya pràcticament per unanimitat i s'allunya dels objectius inicials d'aconseguir quelcom semblant al concert econòmic de Navarra i Euskadi i de reduir el dèficit fiscal a l'entorn del el 4 per cent (els càlculs indiquen que amb el nou model estarem al voltant del 7 per cent). Per tant, no satisfà les aspiracions catalanes, però millora de manera evident el model anterior, compleix el que estableix l'Estatut i introdueix importants avenços de caràcter federal.

3.2 El nou finançament

Els elements bàsics d'aquest model són:

1. Garantia de l'autonomia fiscal i financera i de la suficiència de recursos per exercir l'autogovern.
2. Establiment d'una cistella de tributs cedits, amb capacitat normativa.
3. Aportació a la solidaritat mitjançant un mecanisme transparent que faci que els recursos del Govern autonòmic estiguin d'acord amb la seva capacitat fiscal.
4. Càlcul de les necessitats de despesa segons la població, rectificada per factors demogràfics i els costos diferencials.
5. Lleialtat institucional.
6. Aplicació gradual en uns terminis determinats i actualització periòdica del sistema.

És obligat fer algunes consideracions sobre aquests elements bàsics.

a) Sobre l'autonomia financera

L'acord incrementa de manera notable l'autonomia financera de la Generalitat, especialment pel que fa als ingressos (autonomia fiscal o tributària) i l'augment significatiu de la coresponsabilitat fiscal (cistella de tributs i increment del percentatge de cessió de rendiments i de la capacitat normativa).

És, per tant, un pas endavant en el procés de responsabilització respecte a les finances i les normatives fiscals pròpies.

b) Sobre els tributs cedits

L'acord estableix la cistella de tributs cedits i incrementa els percentatges de participació de la Generalitat en els impostos estatals, que ha de ser del 50 per cent en l'IRPF i l'IVA i del 58 per cent en els impostos especials.

c) Sobre la capacitat normativa

L'acord incrementa la capacitat de decisió de la Generalitat pel que fa a l'IRPF. Per primera vegada, el Govern català podrà fixar-ne el mínim exempt i modificar-ne lliurement la tarifa. Quant a l'IVA, el Govern de l'Estat s'ha compromès a iniciar els procediments necessaris davant la Unió Europea perquè la Generalitat tingui poder de decisió sobre la fase minorista del tribut.

d) Sobre el mecanisme d'anivellament

L'acord estableix que el 75 per cent de la cistella d'impostos s'ha de destinar a la solidaritat amb la resta d'autonomies per garantir la igualtat en la prestació dels serveis bàsics. El 25 per cent restant ha de correspondre a la Generalitat, que es beneficia directament de la contribució fiscal dels catalans.

Per tant, es produeix un anivellament parcial, perquè de tots els impostos que es recapten a Catalunya només el 75 per cent es posen a la caixa comuna (abans hi anaven el 100 per cent).

L'acord també estableix que la **solidaritat s'ha de limitar** al finançament dels serveis bàsics fonamentals.

A més, el sistema guanya notablement en **transparència**, ja que permet visualitzar els fluxos financers de solidaritat entre territoris.

Aquest mecanisme, doncs, fa explícita la solidaritat interterritorial, la qual cosa permet posar fi a l'opacitat que havia caracteritzat el model vigent fins ara i que havia alimentat crítiques injustes contra Catalunya, ja que se'ns acusava d'insolidaris i d'aprofitar-nos d'Espanya. Les xifres demostren que els catalans fa molts anys que som més que solidaris i que hem estat espoliats financerament per l'Estat.

e) Sobre les necessitats de despesa

El nou sistema pren la població com a referència bàsica per al càlcul de les necessitats de finançament. Aquesta referència s'ajusta segons criteris demogràfics, com l'envelliment o la població en edat escolar, i introdueix determinats factors de correcció.

Per calcular la distribució dels recursos addicionals de l'Estat s'utilitza com a variable essencial l'augment de la població, de manera que el factor immigració, reivindicat per Catalunya, queda recollit indirectament de manera satisfactòria.

Un incís per explicar aquest factor de la immigració: en menys de deu anys Catalunya ha passat de sis milions d'habitants a set milions i mig.

D'altra banda, l'acord també inclou com a variables el percentatge de població dependent i la llengua pròpia.

Així mateix, incorpora una valoració de les necessitats de despesa associades als serveis que presta la Generalitat i no presten altres comunitats autònomes, com ara les relatives a la policia autonòmica.

Finalment, inclou l'estructura per edats, que no és homogènia a l'Estat, com un element determinant dels costos sanitaris i educatius, una mesura de pur sentit

comú en tant que no generen els mateixos costos educatius o sanitaris una població envellida i una en creixement.

h) Lleialtat institucional

L'acord recull el compromís explícit de l'Estat de garantir que les normes estatals que comportin un increment de les despeses o una disminució dels ingressos incloguin les valoracions relatives als efectes d'aquestes situacions sobre el finançament.

A més, es crea un mecanisme d'avaluació quinquennal per compensar, si escau, l'impacte financer de la legislació estatal.

És a dir, l'acord fa el pas lògic de garantir que les lleis no quedin debilitades per insuficiència de finançament, cosa que passa actualment amb la Llei d'atenció a la dependència, una llei socialment avançada, l'anomenada "quarta pota de l'estat del benestar", però per a la qual el Govern central no transfereix a l'autonòmic les partides a què s'havia compromès.

i) Actualització

L'acord preveu que cada any s'actualitzin les variables bàsiques del model, com ara la població o la capacitat fiscal normativa, i cada cinc anys, els paràmetres estructurals.

Fins ara patíem un model rígid que generava situacions que voregen l'absurd.

L'exemple de l'arribada massiva d'immigrants en menys d'una dècada, fet que ha provocat un creixement del 25 per cent de la població, és prou explicatiu. Any rere any es disparaven les despeses socials i es generava una càrrega financera que l'Estat no corregia i que, per tant, els governs subestats, tant regionals com locals, havien de cobrir com fos.

Finalment, vull destacar dues de les conseqüències que comporta el canvi de model:

1. La reducció del dèficit fiscal un 1,7 per cent del PIB, cosa que el redueix fins al 7 o el 7,5 per cent depenent de les bases de càlcul.
2. Amb el model antic, Catalunya, tot i que aportava més que no la mitjana al sistema, acabava disposant d'uns recursos per sota de la mitjana (el 94 per cent el 2007). Amb el nou model, per primera vegada comptarà amb més recursos que no la mitjana (un 105,6 per cent el 2012), cosa que segueix l'exemple del model dels Länder alemanys.

3.3 La LOFCA (en tràmit a les Corts)

Una de les virtuts del nou model de finançament és que és fruit d'una negociació bilateral entre l'Estat i la Generalitat.

Tot i això, el model de finançament de les comunitats autònomes de règim comú ha de ser modificat per una llei orgànica que fixi un sistema igual per a totes les autonomies. Això és el que pretén l'actual reforma de la LOFCA (Ley Orgánica de Financiación de las Comunidades Autónomas), actualment en la part final del tràmit a les Corts de l'Estat.

És a dir, l'Estatut proclamava la bilateralitat, però el marc constitucional obligava a fer una llei comuna per a totes les regions de l'Estat. Aquest fet va provocar la complexitat del procés, ja que no solament calia trobar un model comú satisfactori, sinó que s'obria l'escenari de les traves partidistes entre els dos grans partits estatals, amb Catalunya enmig de la baralla partidista.

Una vegada més, com tantes altres en què ha pretès millorar el seu autogovern i de retruc fer avançar l'Estat cap a un model més descentralitzat, Catalunya va ser l'ase dels cops de la política estatal.

Fins i tot, es dóna la paradoxa que líders d'altres regions governades pels partits d'àmbit estatal criticaven Catalunya en públic, ens qualificaven d'insolidaris i renegaven del canvi de model, però, en canvi, un cop efectiu i confirmats els avenços federalitzants que comporta, lloaven les virtuts del sistema.

El cert és que després d'altres experiències, com la de l'Estatut del 2006, i coneixedors tots d'aquesta curiosa realitat dual que fa criticar tot el que inicia Catalunya però aplaudir-ho quan ho fa qualsevol altra regió, durant les negociacions, tant des de Catalunya com des de l'Estat, es va plantejar sempre un model que fos generalitzable al conjunt de les comunitats autònomes.

Aquesta generalització es garanteix amb les transferències per anivellament i solidaritat.

En principi, el model és igual per a tothom, però l'acord inclou criteris de repartiment dels recursos que tenen en compte les singularitats de cada comunitat autònoma. A més, Catalunya rebrà diners per finançar competències que la resta de comunitats no tenen, com ara presons i policia, i d'altres que només algunes comunitats comparteixen, com la de la llengua pròpia.

Estructuralment, el nou model de finançament del règim comú presenta tres blocs:

- **Primer bloc: Fons de garantia dels serveis bàsics**

Aquest fons té per objectiu que totes les comunitats autònomes puguin prestar els serveis bàsics de l'estat del benestar (educació, sanitat i serveis socials) en igualtat de condicions.

L'integren el 75 per cent dels tributs (la cistella d'impostos de cada comunitat autònoma) i una aportació del Govern de l'Estat.

La variable bàsica per distribuir aquests recursos és la població, ajustada per factors com els costos sanitaris, el nombre de persones en edat escolar i el de ciutadans de més de seixanta-cinc anys, entre d'altres. Aquest repartiment

comporta la igualtat de recursos per habitant entre totes les comunitats autònomes. És a dir, aquest bloc s'anivella al 100 per cent.

- **Segon bloc: 25 per cent dels ingressos tributaris**

El 25 per cent de la cistella d'impostos no s'anivella.

- **Tercer bloc: fons complementaris d'ajust**

El model es completa amb dos fons: el de suficiència i el de competitivitat. L'objectiu és fer viable l'aplicació generalitzada del nou sistema.

El **Fons de competitivitat** s'estableix per compensar les comunitats els recursos de les quals estan, amb el model actual, per sota de la mitjana o per sota de la seva capacitat fiscal. Aquest fons es reparteix d'acord amb la població de les comunitats afectades.

El **Fons de suficiència** actua com a element d'ajust del model amb l'objectiu de garantir un guany mínim per a totes les comunitats, d'acord amb la distribució dels recursos addicionals que aporta el Govern de l'Estat.

Aquesta estructura permet que una part de l'esforç fiscal que algunes comunitats, com Catalunya, fan per sobre de la mitjana es destini a la solidaritat, mentre que una altra part ha d'acabar generant uns recursos més elevats per als seus ciutadans.

El sistema defineix, doncs, per primer cop un criteri d'equitat i racionalitza el funcionament de la solidaritat interterritorial.

4. CRÍTiques I DUBTES SOBRE EL NOU MODEL

Malgrat les millores del nou sistema, no tot és positiu. Encara hi ha limitacions. Tot i que el nivell competencial i de despesa pública de les comunitats autònomes és molt elevat, l'Estat espanyol encara és lluny de funcionar i estructurar-se com un estat federal.

El finançament de les comunitats autònomes dista encara molt del de les regions de països com Alemanya o el Canadà.

És un tema de principis de sobirania fiscal. De qui són els impostos? Qui té la caixa? Qui pot decidir sobre la configuració d'aquests impostos? Quina ha de ser la solidaritat entre territoris? Hi ha d'haver limitacions a aquesta solidaritat? Quins són els serveis comuns que han de ser iguals per a tots els territoris? Quina ha de ser la relació entre esforç fiscal i volum de recursos?

En els estats federals o confederals la sobirania fiscal, o bona part d'aquesta sobirania, és de les regions, de manera que l'estat actua per equilibrar les desigualtats, però amb límits i amb acords amb les regions.

A l'Estat espanyol això no s'ha esdevingut, i els successius canvis de model, iniciats per la pressió de Catalunya, han passat de millorar la suficiència financera en uns primers períodes (més recursos per finançar despeses) a millorar, lentament però progressivament, la sobirania fiscal.

No es tracta solament d'obtenir més recursos, sinó també:

- ✓ Més capacitat normativa,
- ✓ Més relació entre esforç fiscal i recursos, i
- ✓ Limitació i transparència en la solidaritat

La qüestió clau és l'equilibri entre l'esforç fiscal i la solidaritat.

Aquest punt i la voluntat dels governs de l'Estat de millorar el finançament de les comunitats autònomes que aporten més, però sempre deixant la resta amb uns recursos com a mínim iguals als que tenien, provoquen una situació en què si ningú hi perd i alguns hi guanyen és l'Estat qui s'ha d'estrènyer el cinturó.

Tot i la millora en la transparència de la solidaritat, encara som lluny dels estats federals. Per exemple, no queda clar si es garanteix el tema de no perdre posicions relatives pel que fa a la renda, com ha passat sempre a Catalunya. I aquesta és una de les grans mancances que s'assenyalen del nou model.

Un altre punt de crítica és que en cap moment no s'ha relacionat el finançament amb el dèficit fiscal, com sí passava al projecte d'estatut aprovat pel 90 per cent dels diputats del Parlament de Catalunya. Efectivament, aquest concepte només és acceptat en estats federals.

Així, el sistema actual ha millorat la situació, tot i que encara no significa un model avançat de federalisme fiscal, ja que la sobirania fiscal segueix en mans de l'Estat. Però sí que és un pas endavant molt important, entre altres raons perquè per primera vegada s'accepta que no tots els recursos s'han d'anivellar i perquè només s'anivellen per als serveis bàsics.

A l'Estat espanyol queda encara molt camí a recórrer amb relació a la sobirania fiscal i la limitació de la solidaritat, en concepte i temps, entre les seves regions.

5. Conclusió

Com deia al principi, cada país té les seves particularitats.

Certament, la descentralització de l'Estat espanyol impulsada per Catalunya respon a una voluntat històrica i de futur vinculada a la identitat nacional pròpia i a la voluntat d'autogovern.

Aquesta voluntat no és solament la d'un segment creixent de la població que vol que Catalunya esdevingui un estat de la Unió Europea (és significatiu, en aquest sentit, que diverses entitats socials impulsin consultes no oficials sobre la independència a 162 municipis per al dia 13). No és solament l'independentisme. La gran majoria de la societat catalana és partidària d'augmentar els nivells d'autogovern i és partidària que els processos de decisió política, no tan sols de gestió, s'apropin al seu territori, a la seva realitat social, empresarial i política.

Aquesta voluntat majoritària a favor d'un estat més proper a la realitat pròpia respon a l'experiència del dia a dia, al fet d'entendre que la política del segle XXI s'ha d'acostar a les realitats de cada territori, fet que s'ha d'esdevenir en paral·lel a la creixent globalització de fenòmens que superen les fronteres estatals.

Aquesta lògica, sumada a les qüestions d'identitat, és la que va fer que la setmana passada una dotzena de diaris amb seu a Catalunya, de llengua catalana i castellana, conservadors i progressistes, publicuessin un editorial comú en defensa de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, amenaçat amb retallades del Tribunal Constitucional.

I no té sentit dir, per exemple, que la voluntat de descentralització va contra el projecte de l'Estat espanyol. Al contrari, és una proposta per modernitzar-lo, per fer-lo més útil, més eficient i més adaptat a la seva pròpia realitat social.

Hi ha veus que lamenten aquesta tendència, que volen tornar a posicions menys plurals, que volen mantenir i reforçar imposicions centralistes.

Però l'experiència positiva de més de vint-i-cinc anys de model autonòmic i de progressiva descentralització, que s'ha traduït en un progrés socioeconòmic comú, fa que les regions de l'Estat sense identitat nacional pròpia acullin amb satisfacció cada pas de reforç de la seva autonomia.

No és solament Catalunya. Catalunya empeny per raons pròpies. Però són totes les regions. El progrés viscut de la mà de la descentralització ha fet entendre a totes les regions els efectes positius de la transferència de competències, de recursos i de poder de l'Estat a les autonomies. Els seus ciutadans han viscut les millores derivades d'una major autonomia dels seus governs, millores que han permès satisfer les necessitats i les prioritats de les empreses i de les persones, del conjunt de la societat.

El segle XXI fa ineficients els grans estats centralitzats. La lògica del segle XXI demana proximitat, agilitat en la resposta, suficient autonomia dels diferents nivells de govern perquè siguin útils a unes societats que viuen una època de canvis constants i accelerats.

I en aquest procés d'apropar el poder polític al territori i a la ciutadania, el federalisme fiscal esdevé una peça essencial per evitar ja no solament l'arbitrarietat i la ineficiència dels models centralistes, sinó també el desequilibri en els processos de descentralització, perquè una política més descentralitzada, més propera a les realitats d'un país, exigeix més recursos per als governs de nivell subestatal.

Per contra, el fet de tenir més recursos sense coresponsabilitat fiscal no solament limita el veritable poder de decisió dels governs subestatal, sinó que pot derivar en

PARLAMENT DE CATALUNYA

Ernest Benach i Pascual
President

en la ineficàcia global del sistema i provocar un progressiu efecte desincentivador i injust en el model.

En conseqüència, l'avenç del federalisme fiscal és un pas necessari en els processos d'adaptació dels grans estats centralitzats a les exigències del segle XXI, un pas necessari per aconseguir estats més propers al territori, més propers a la ciutadania, més propers a les realitats del seu interior.

Els avenços del federalisme fiscal no posen fi a la solidaritat territorial, sinó que la fan més justa; no posen en perill els estats, sinó el concepte dels estats enrocats en la rigidesa d'un centralisme que nega la pluralitat, la proximitat i les realitats del segle XXI.

Moltes gràcies.